

rare: sensu videlicet, ac demonstratione. Ervbi de ciborum quidem concoctione, & humorum generatione veterum opiniones sunt iudicandæ, rationes locum habere: vbi verò in questiones venit, an ruminantia animalia quatuor sine ventribus, an vnico saltem prædita, tunc sensum præualere, & ad corporum dissectiones prouocandum esse, inculcabat: *Ut enim*, inquit, *si quis Cretam esse insulam negauerit, statim ab omnibus, qui id audierint, despicitur, quippe qui probe nouerint eam esse insulam. Sic, si quis canibus quatuor esse ventres affirmauerit, cum verò ruminantibus; hunc illi, qui ruminantibus quatuor, & vnum in canibus insperere, facile deridebunt.* Sed hic optarim ego Lectorem simul mecum spectatorem fuisse, sic enim facilius ipsi, quod probare mihi est animus, persuaferim; Quare eodem Gal. loco in hunc sensum hoc scripsit: *Igitur, cum scriptis cogitatis cum his contendere, qui de aliquo dissectorio theoremate, quod sensum imprimis iudicem habet, impudentissimè pariter ac imperitiosissimè pronuntiant, fieri nequit, ut ignariorum, que in dissectionibus videri solita sunt, possint mendaces à veridicis discernere.*

Nostri & vera de quatuor ventribus ruminantium obleratio.

Mira Natura re industria in horum fabrica ventriculorum.

Aquapendens prope quidem sed non omnino ad veritatem accedit.

Sed agendum, dicamus modò quæ nos ipsi non raro in eiusmodi ventribus oblerauimus. Hoc igitur indubitanter est credendum, Oesophagum vbi desinit, non vnico tantummodo orificio siue foramine in ventrem maiorem pertundi, ex quo aditus pateat in reticulum, ex hoc in omasum, & ab hoc in abomasum, vt facile sibi quis imaginari posset; verum duplici statim ductu ferri, vno quidem in ventrem iam dictum maiorem, altero in omasum siue tertium ventriculum, Italis Centopelle dictum, à quo in quartum est transitus. Et satis hæc ambæ viæ, vt idem vnusque cibis in primum ac tertium ferretur ventrem, constructæ, sed quia animal non semper vno eodemque cibo vescitur, diuersi ideo ductus fabricati fuerunt. Incipit autem animal, postquam vitali hac aura frui ipsi conceditur, lacte materno vesci. Hoc verò in primum haudquaquam ventrem, sed in vltimum, si Quaglio ob id dictum Italis, descendit: Cum enim hoc alteratione minima, vt in chylum cederet, indigeret, non opus habuit præcedentium calore, & subtractione ventriculorum.

Diligentissimus Aquapendens, dicto suo de ventricul. varietate opusculo, hoc sciuisse mihi vilis est: *Siquidem*, inquit, *hic quartus tantum lac suscipit, nequaquam alij: & coagulum quod nihil aliud est, quam lac concoctum & coagulatum, non nisi in hoc quarto reperitur.* Sed viam tamen hanc particularem ab Oesophago subito per tertium ad quartum ignorasse, argui forsitan posset ex sequentibus eius verbis: *Lac igitur, ore exutum statim in quartum ventrem tantum descendit per viam, que etiam cæteris ventriculis communis est. Qui cæsi superiores quarto sunt, in eas tamen lac non intrat, quod à tribus nequaquam propter sui dissimilitudinem, sed à quarto tantum, tanquam sibi simillimo attrahatur.* Hactenus vera retulit Aquapendens, in sola quarto lac reperiri, attamen reuera in hunc via nulla lactantibus alia est, quam per tertium, in quo quidem minimè moratur, sed aditum solum modò liberum nanciscitur. Viâ autem Natura hoc in loco hac arte fuit, & industriâ. In fine nempe Oesophagi, quem Itali si Grumale vocant, hoc est in superiore stomachi orificio, duo oblonga & teretia veluti labia, meatum illum obierant, clauduntque, vt si cibus crassus densusque, fænum, sarmenta ac paleæ, aut similia semicom-

commansa descendant, hæc labra carnosa nimirum & membranosa facile cedant, & aditum grauiori ac ponderosiori cibo in saccum maiorem, primum nempe ventrem, permittant. Vbi verò lac ipsum liquidum delabitur, conniuentia reperit hæc oblonga corpora, quare super hinc tanquam super canali quodam decliu currens, ad tertium immediatè ventrem labitur, & ex hoc ad quartum illico decliuore ventrem, seu Scissam dictam, tertio suppositum, aut in primum saccum destillat. Sed est quod summopere mireris oculatissimum Naturæ myrtam Aristotelem, inexcusabili prorsus errore se induisse, quem vel à quouis e triuio pastore, vel quauis anicula caseorum fabra edoctus, emendare potuerat: *Coagulum* videlicet, vt is credidit, non in quarto, sed in tertio ventriculo colligi & adteruari, clarissima eius sunt verba 3. de partib. animal. cap. 15. *Habent, ait, quod coagulum vocatur, omnia que plures continent ventres, carent, que vnum habent, excepto Lepore: habent, quibus hoc datum est, non in magno ventre, nec in reticulo, neque in vltimo, quod abomasum appellamus, sed in eo, qui inter vltimū & duos primos positus est, quod omasum vocatur.*

Per verioris philosophiæ amore te precor amice Lector, paulisper tuam mihi aurem hic commoda, & quid doctissimus, de hoc Aristotelis loco, Mercurialis; quidque de eodem ego sentiam, æquo animo ausculta. Ille cap. 16. lib. Variar. lect. errorem errore cumulans, quasi re præclare gestâ iam sibi rationes etiam inuenisse applaudit, quibus magistrum suum tueatur. *Ego*, inquit ille, *si quicquam in hac re proferre licet, dicerem, in primo ventre lac parum mutari: in secundo mutari quidem atque incallescere, sed non ad id, vt possit in casei formam crassescere: in quarto percoqui, & statim in intestina, inde per Meseraicas in corpus distribuiri: in tertio verò solum crassescere posse, atque ibi retineri: quia locus satis calet, & lac preparatum iam est, vt facile crassescere queat: tum quia sic crassescit non facile per foramen abomaso & omaso commune, in abdomen transmittitur. Quare inuenitur coagulum in omaso, quia ibi causa effectrix, nimirum calor, magis crassescere valet, & quia simul retineri potest: in alijs vel non æquè calor viget, vel ob lubricitatem, si fiat, vt in omaso retineri nequit.*

Credo equidem, nec vana fides prorsus, Clem. Alexandrinum nostri seculi philosophorum mores dudum præuidisse, quando scripsit: *Aliqui à philosophia Græcorum, non alter ac Vlyssis socij à Sirenibus, detinentur, vt nunquam possint reuer- ti.* Ita enim nostrorum aliqui philosophantium, rationes antiquorum, Aristotelis præcipue, imbibent, vt purpureum colorem lana, è qua nūquam dilui potest: *Non si Neptuni fluctu renouare operam des, Non mare, si totum velit eluere omnibus undis.* Vt Lucretius cecinit. Nec mirum est, nascimur, alimur, & cum hac philosophia peripatetica, adulescimus & senescimus.

Ad id in teneris consuescere multum est, ait Poeta:

Rationem ego laudo, proboque, quæ auriga dominaque est omnium humanarum actionum, sine qua nil agi, dici, aut cogitari potest. Sed & hoc simul noui: rationibus nullis, absque longa examinatione credendum esse, vt Marsilius Ficinus me monet, & in physicis nostris problematibus verum esse quotidie ego experior. Ita Dogmaticis nonnullis, hodie, rationibus quæque probare procliu est, atque imber quando pluit, nec ea modò quæ nunquam viderunt, sed fal-

Oesophagi & superioris orificij ventriculi constitutio.

In alium ventriculi lac, in alium fenem descendit.

Aristotelis inexcusabilis est error, quod coagulum in tertio & non quarto ventre putari adteruari.

Mercurialis non veretur Aristotelis errorem alio errore tue

Clem. Alexand. de quibusdam philosophis sensus.

Difficile est opinionones relinquere, quas à teneris vngitulis imbibimus;

falsissimam quoque pro veris venditant (quod Mercurialis hic noster facit) quibus non aliter, atque Pythagoreis olim illa magistri auctoritas pro veritate est, & sufficit illud: *Ipsè dixit.*

Non ita *Aquapendens* simplici *Aristotelis* dicto assentitur, nec magni facit, quod causam huius de coagulo opinionis, in problematibus suis se dixisse affirmet, quæ quandòquidem in ijs, quæ ad nos peruenerunt, nulla exstat, putat *Mercurialis* in illis scriptam fuisse, quæ physica problemata erant, & nunc desiderantur, à *Plutarcho* verò *Apollonio*, *Athenæo* & *Laertio* citantur. *Ego autem*, inquit, *Aquapendens*, aio reperiri coagulum in quarto, non in alijs, quia sic comperi, & sensui multiplex quoque ratio consentit.

Verum ut, quod res est, dicam, nisi veritatem hanc sensus ipse, cum quilibet tactu ac visu in quarto ventriculo, & nequaquam in tertio coagulum esse cognoscat, approbare, *Aquapendens* aduersus *Aristotelem* vix quicquam rationes impetrarent. Non enim qui tertius ventriculus asper est, ac veluti tuberculis spinosis plenus ideò lac minus amplecti potuit, sed ad quartum læuigatum ac perpolitum lacti similem, debuit ferri, ut *Aquapendens* arguat. Imò, quò in *Lienteria* vbi læuitate præternaturali ventriculus peccat, cibus est mollior, eò minus retinetur, quare me in simili vitio cremorem hordei, eo ipso momento quo bibitus fui, per podicem euacuatum vidisse recordor. Et vteri læuitas retinendo semini molli corpori, valde obest. Et quartus demum ventriculus plurimis rugis, plicisque scaber est, & inæqualis. Nec maioris est momenti altera hæc ratio, tertium ventrem exiguum admodum esse, nec lacti recipiendo sufficere. At inquam ego, paruitas non inde accidit, quod non possit maior esse, sed quia natura hunc non pro lactis receptaculo habere voluit. In non lactentibus enim, hic tertius quarto longè maior est, & primus in lactentibus minimus, tum tertium ac quartum quoque magnitudine superat, quia natura aliter planè hoc, in herbis sæno ac palcis vescentibus, quam in lac sugentibus vitur. Vnica hic igitur meo iudicio, & sola ratio sufficit: Naturam voluisse quartum ac vltimum hunc ventrem, pro lactis receptaculo usurpare, quoniam lac aliorum ventriculorum coctione nulla indigebat, & iam propemodum à matre alimentum debitum, recens natis præparatum fuerat. Sed de benigno hoc liquore, nunc plura non addam, in mellifluum enim ac lactifluum adeò flumen immergerer, ut longo vix post tempore inde emergerem. Quare, vna iam à Natura quidem, sed singulari adhibito studio & artificio, tendens ab Oesophago per tertium in quartum ventriculum, à me iure *via lactea* dicta, fabricata ac demonstrata fuit; cum per hunc in recens natis vitulis lac solum ad quartum, vbi coagulum reperitur, & non in tertium ut *Aristoteles* credidit, fluat, ibique moretur & cogatur.

Alterà via ab Oesophago rectà ad primum fertur ventrem, & per hanc omnis alius cibus qui à lactentibus assumitur, præter vnicum lac descendit. Didici enim ex frequenti ventrium siue stomachorum eorundem dissectione, tam vitulos quam Hædos aliquando solo lacte frui ab vberibus maternis sucto, aliquando etiam, si sæni & herbarum copia detur, & hæc non illibenter carpere: atq. ita partim cibo tenerimo, lacte scilicet, quod non ruminant, partim etiam duriore

duriorè alimento, quod remandunt, vesci, & hoc quidem in primum sacculum, illud in quartum ablegare, nullo itineris impedimento factò. Est autem primus venter in lac solum sugentibus paruus valde, & tam exiguus quidem, ut simul cum secundo ac tertio sibi iunctis, quadruplo à quarto sua magnitudine superetur. Neque hoc cuiquam admirationem mouere par sit, si quidem horum omnium trium primorum in lactantibus vsus, aut officium haud vllum exilit. Vbi verò simul animali herbis ac sæno victitare placet, primus ac secundus venter intrumescunt magis, tertius tamen mediocriter se habet.

Iam verò vice versa in illis, quæ lac non sugunt amplius, animantibus ruminantibus, *Primus* venter amplissimus est, cum sibi adiuncto secundo: & tertius admodum turget, quartus exiguus plane si cum prioribus conferatur, apparet. Nec sua hic ratio deest. Hoc enim tempore cibus crassior omnis in primum detruditur sacculum, tanquam in promptuarium quoddam, ut ex hoc denuo ad os regurgiet, comminatur, & aliò postmodum conuehatur. *Secundus* autem ventriculus *Reticulum* dicitur, ut verum fatear, primi quædam potius proles dici potest & additamentum, quam distinctus venter quidam. Quinimò videbis, si exactè examines, etiam primum ventrem circa fundum suum diuiduum ac quasi bifidum esse, quem tamen ita duplicatum pro vnico omnes habent numentantq. ventriculo. Hæc sola differentia conspicitur quod in fundo primi ventris substantia non tantum sit attrita, quantum est in Reticulo, ut supra quoque insinuauit. Ab hoc secundo ventre patens ad tertium via datur, ad Omalum videlicet, *Centopelle* *Italæ* dicitur, qui & ipse venter non parum tunc turget.

De horum omnium ventrium vsu sic mihi, probabili saltem coniectura, quam alijs diuidicandam ac recependam libentissimè subijcio, philosophandum esse visum fuit. Cibum primoribus labris, ac inferioris maxillæ dentibus apprehensum ac ruditer coctum, per Oesophagum in primum detradi ventriculo, eoque ibidem tantisper emollitum, redire (quocunq. id demum modo fiat, quod haud disputo) ad palatum & molarium operà dentium moli magis, comminuique, eadem regredi vià, & succum quidem qui ex continua attritione dentium cum pituita ex capite in palatum destillante, aliundeque affluente saluam mixtam oritur, non ad primum quidem ventrem, sed more lactis supra labra illa superius descripta deferri, & in tertium ventriculum, atq. in quartum ab hoc subito influere. Masticata autem & exucca veluti cibi reliqui massa, iterum in primum, & ex hoc in secundum propè orificium primi situm ventrem subit, vbi paulisper maceratur, & in tertium ex hoc sibi vicinum orificioque connexum intrat; ibique denuo magis eliquatur, donec in quartum & vltimum deuoluatur.

Videbis autem in sacco illo maiore cibum crassum esse, magis comminutum in huius fundo, adhuc magis insuper in secundo sacculo seu *Scuffia* attenuatum, magis adhuc attritum in tertio, liquatum demum ac veluti læuigatum in quarto. Ne tamen ibidem albicantis chyli, quod nonnemo sibi finxit, substantiam te videre existimes; herbarum comestio colorem illum ac substantiam, quam nostro in ventriculo ex carne ac pane intueris, haudquaquam inducit: vt cunque ex hoc bouino Chylo idem rubicundus in hepate ac venis sanguis generetur, & in carnes postmodum ac ossa tranmutetur.

Ventrium horum in lactantibus & non lactantibus proportio.

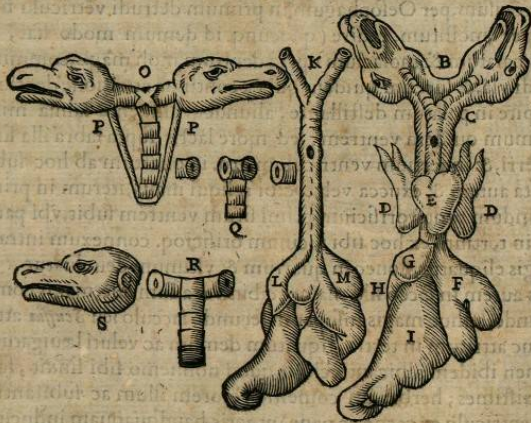
In non lactantibus.

Auctoris coniectura de horum ventrium viu.

Qualis sit Chylus in quarto ventriculo.

a Vitulus monstruosus biceps, mense Aprili, Anno M. DC. XXIII. prope Romam in Villa quadam Illustris. D. Marcelli Sacchetti, natus, detracta pelle hic studiose Lectori exhibetur. Cuius alterum caput ve paulo fuit elongatius, ita pes alter & coxa fuit retractior. In quo quid monstruosi reperit fuisse, partim ex historia iam supra data clarum est, partim in sequenti etiam figura delineatur.

b Duo capita cum sua Aspera arteria, Pulmonibus, Corde, & Ventriculis quatuor.

Vriusque

- c Vriusque capitis asperæ arteria in unum truncum coalescentes.
- d Pulmones Cor amplexantes, quorum tres in vtroque latere lobi, inferior maior, superiores duo minores.
- e Cor inter pulmones vtrique ambientes unicum sedens, sed pro animalis proportionem maius.
- f Primus ciborum ventriculus, Italis la Trippa, dictus.
- g Secundus Ventriculus, Latinis Reticulum, Italis la Scuffia, vocatus.
- h Portio hic tantum tertij ventriculi apparet, qui Omasum nobis, Italis Centopelle, appellatur.
- i Quartus Ventriculus Abomasum vocatus, Italis il Quaglio. Hic in lac sugentibus omnium est aliorum maximus.
- k Duo asperæ arteria rami in unum desinentes, substantia modum cartilagineorum annulorum obiectantes, usque ad designatum in medio hoc canali punctum: hic enim asperæ arterie substantia in Oesophagum (Itali vocant il Grumale) transmutatur. Ut per eundem ita ductum & aer & cibus transire debuisset, quod est omnium, que hic visa sunt, monstruosissimum, Et in historia notatum fuit. Hepar adumbratur, de quo reperies in historia, quomodo varia animalis viscera, huius inflata Venâ nutricula, inflata & ipsa fuerint. Lienem denotat, qui & ipse inflato hepate fuit elevatus. Reliqui in medio sacculi, quibus litera (n) apponi debuerat, sunt idem in superiore descripti figura ruminantium animalium quatuor ventriculi. Duo capita, ut que mediantibus duabus vertebra, singulo in latere singula; tertie cuidam, que suprema est colli, vertebra adnectuntur. Duo admodum tendinosi musculi, qui ducentes ortum in septima cervicis vertebra processum valde elatum habente, in occipitiâ vtraque inferuntur, ad maiorem firmitudinem & capitum horum extensionem, miro Natura artificio fabricati.
- q Vertebra ille dua separata, & adnexæ tertie cuidam & suprema colli vertebra: quarum vtraque portionem spinalis medulle ex occipitiâ basi seu foramine egredientem, secum ferebat. Hæ ambæ medulle postmodum in maiore illa tertia (hæ enim multo grandior est, quam sociæ dua laterales) & media vertebra uniantur. Et sic unica medulla & non duplex, per totam dorsifinam descendebat.

r Dictarum iam vertebrarum sibi uniarum designatio.

s Prouberatio Ossis occipitiâ, qua à vertebra sua excavata excipitur. Verum hæc omnia benevolus lector, si historiam consulere dignabitur, exactius cognoscat. Quæ ego videri possum amplius forsitan omnia dilataste, & limites egressus esse, intra quos Mexicana solummodo animalia coerenda erant. Verum quoniam internas monstrorum partes pauci attigerunt, erit fortassis etiam apud nonnullos, gratiam etiam hac ratione iniuratus sim.

Ex Museo Principis Cassij.

Quæ hic præstat Icon, delineata fuit ex eiusmodi vero & monstroso capite, quod in iam sæpe laudati Principis Cassij Museo, variæ æ-curiolissimæ rerum naturalium supellectili, ipsiq; Musis porius quàm pompæ dicato, adseruatur. Hic videre est, ex vna ceruice duo esse enata capita, aut vt verius dicam, ex vna ceruice ac simplici calua, gemina rostra, cum quatuor suis oculis, sed duabus solummodo auribus. Vbi autem locorum, & quo tempore hoc monstrum in lucem prodierit, id nos latet. Videbis similem omnino figuram lib. 1. de Quadrup. Bisulcis apud Aldrouandum, quem ipse vitulum ex Euagrio in Hist. Ecclesiastica, circa Nisibin Persia urbem natum, & plurimas portendisse calamitates scribit. Et in huiusmodi monstris Vitulinis tam describendis quam depingendis, planè copiosus est Aldrouandus, quem adire & consulere potes.

Et libet nunc summam addere manum: reliqua enim quæ ad ruminatiorem attinet, apud Aquapendentem in citato iam sæpius opusculo videri possunt, in quo plurima Aristotelis de hac re axiomata, æri perstringit examine, quæ passim, in lib. de Histor. & part. Anim. existant. In quibus tamen, cum non desit, quod Ego quoque vel addam, vel mutem, vel explicem; mihi etiam, si paucula hæc adiecero; vitio verti minimè debet, sunt quidem in his

Longæ

Ambages, sed summa sequar fastigia rerum.

Atque primo dicam loco, non ideo (quod Aristoteles tamen & Galenus pro confesso recipiunt) cornigera animalia dentibus carere superioribus mihi videntur, quod materia horum in cornua digeratur. Quia dentium substantia durissima, à Cornuum substantia molliore & spongiola, quod & Aquapendens notauit, diuersa, statim à quouis iudicatur. Et quæ proportio quæso, fingi potest inter vastissima Ceruorum cornua, quæ toties ab ijs etiam abijciuntur, ac renouantur, ad eorundem exiguum paucolorum dentium in superiore deficientium maxilla, magnitudinem? Et tunc hoc omnium potentissimum, Aristotelem impugnans argumentum, quod supra ego cum dentium numerum attuli, ad oculum demonstraui dentes illos superiores incisores, qui quatuor esse debebant

Aristotelis
quædam
rationes
examinantur.

bebant, superiori deesse quidem maxilla, adesse tamen inferiori duplicatos, cum in hac loco quatuor, qui in non ruminantibus solummodo numerantur, octo reperiantur. Materia igitur horum non in cornua cessit, vt illi sibi persuaserunt, cum dentes omnes adfuit, & tanrummodo transponantur.

Nec causam cum Aristotele in superiorum dentium defectum quis conijciat velim, quod à Natura plures in eiusmodi bestiis vètres generati fuerint, quamuis hoc ita semper eueniat. Neque enim vllis omnino carent dentibus, & molares æquè Bobus, atque Equis ad mandendum, frangendum & molendum cibos, id quod in ruminatiõne videmus contingere, adsunt. Non igitur Aristotelis ratio concludit, plures ventres in ruminantibus dentium defectu succurrere, & horum veluti vicariam operã præstare. Huic statim consequens & hoc est, ruminatiõnem non ideo institutã fuisse (vt Arist. voluit) quia dentes superiores desissent. Hic ipse enim Mures Ponticos & Piscem Scarum, vtrinque dentata animalia, ruminare scripsit: & in Lewitico habetur, Leporem & Cuniculũ, integris vtrinque dentibus cibos remãdere. Neque hoc perpetuũ & vniuersale est decretũ, propterea plures inesse vètres animalibus illis, quod cibum integrum veluti, & parum cõctum deglutiat, vt successiuè in varijs illis finibus magis magisque elaboretur. Vidi enim læpenumero hic Roma, piscẽ quẽ Romani Merluciuũ vocant, quasi dicas maris Lucii, veteribus Grecis & indè & vltimis Latinis Afellus dictus, vnde & Ouidius.

Et tam de formi non dignus nomine Afellus.

Vidi inquam, hunc piscem, alios sui generis & integros, & semicoctos in ventre pisces habere, qui tamen vnum saltem ventrem obtinet, nec cibos mandit, licet dentibus probè quoque non in vtraque maxilla modò, sed in palato duplici ordine acutus sit instructus, nec eos postmodum remandit. Sic tres semidigestas, & quatuor teperi integras ranas in vnico Ciconiæ nigrae ventriculo, cuius Auis palustris Sceleton adhuc domi asseruo.

Minus hæc Aristoteli concedimus, quod quæ cibum lignosum, aridum ac spinosum, durumque assumunt animalia, ea ob id vètres plures sint sortita, quæ causa ipsi afferunt, quod Camelus cornibus carens, plures nihilominus ventres necesse sit habeat, quoniam dicto iam cibo nutriatur. At nos Equos scimus eodem modo vt Boves, stramine sænoque vesci. Et sarmenta vidimus, ac portas storeas ab Afinis deuoratis fuisse, quibus Cardui pungentissimi, non raro quoque sicci, vt similes scilicet habeant labra lactucas, delicatum in esum cedunt. Hinc spinosi cardui species Onopordon, hoc est Afini crepitus appellatur. Onopordon enim, ait Plinius, si comederint Afini, crepitus reddere dicuntur. Hi tamen vnico saltem ventre cibos, & recipiunt, & absoluunt. Has cum Aquapendens perplexitates secum ruminaret, vt illas tandem concoqueret, plures in pennatis ac cornigeris ventriculos hanc ob causam constructos fuisse excogitauit: non quod hæc operã dentium, illa rostrorum duritie carerent, quo minus in ore etiam conterere cibos valerent, quod ruminando molaribus dentibus cornigera, rostellis verò suis Aues semina decorticando, & si vellent etiam comminuendo conficere possent. Non igitur in dentium aliquorum, eorumque paucolorum inopiam, ruminatiõnem esse referendam. Sed quod vtraque animalia, non mansos prius & masticatos cibos deglutiant. Non mandi autem eos ab Ambus ob metum, ne si diutius illis

Non ideo
plures esse
debent ven-
tres, quia
superiores
iuciorij
dentes ad-
sunt.

Nec pro-
pter horũ
defectum
ruminatio
esse debuit.
Nec plures
esse vètres
necesse est,
quia cibos
quasi inte-
gers deglu-
titur.

Merlucius
& ciconiæ
nigra cibos
hanc man-
dunt vno
tamen ven-
tre saltem
prædita.

Nec pro-
pter cibum
duriorum
deuoratum
plures esse
vètres des-
bent.

Aquapen-
dents ten-
tentia de
ruminatiõ-
nis neces-
sitate ex-
aminatur.

rapientis instant, ab hominibus capiuntur. Quare raptim ac festinanter eadem, modò in aere mufcas, modò in aquis pisciculos capere, modò in terra femina colligere, atque hæc omnia non fracta, sed integra deglutire.

De penna-
tis plures
habentibus
ventres.

De Corni-
geris.

Aquapen-
dentis ra-
tiones cum
Aristotelis
doctrina
haud con-
gruunt, &
sibi ipsi re-
pugnant.

Alia loca
Aristotelis
& Plinij
Aquapen-
denti aduer-
sa.

Plinius &
Albertus
non satis
Aristotelis
sensum af-
secuti sunt.

Albertus
explicatur.

Cornigera verò interdum vult cibos mandere, interdum minimè. *Mandunt quidem*, inquit, *cibum, cum collectum & congregatum habent, neque enim indagare, aut pro indagando multum laborare est opus, ut in stabulis bordeum, & senum. Non mandunt autem, cum sparsum habent, & motu indagant. Tunc assumptum atque excerptum protinus deglutiunt, propter eandem causam, ne in eo mandendo tempus & alimentum ipsis tunc frustra pereat. Etenim mandere, & indagare cibum, alterum alteri moram facit.* Ex his *Aquapendentis* verbis ac rationibus, hoc ego colligo dogma: tunc animalibus, quibus ruminatio concessa fuit (Aues autem, licet plures ventres habeant, minimè ruminant) maximè cibum ad os regurgitare, eaq. in quiete ruminare, cum illum in pascuis, quasi furtim ingerunt, minimè verò, cum in stabulis ad libitum eodem fruuntur. Atqui hoc rursum communis magistri doctrinæ aduersatur, quæ luce clarior est, 9. Hist. an. cap. 50. *tacent*, inquit, *cum ruminant omnia, & hibernis præcipuè mensibus solent ruminare, septem ferè mensibus hoc faciunt, quæ intra tecta aluntur, gregales leuius, minusque temporis ruminant, quoniam foris pascuntur.* Quæ quidem *Arist.* verba, *Aquapendentis* pronunciatio plurimum refragantur, debent enim gregales bestiæ, quæ in pascuis carpiunt, raptim ac festinanter, ut ipse ait, cibos deglutiunt, non leuius sed fortius, atque intensius ruminare, quàm ubi abundantia ipsis suppetit; intra tecta, domosque: quod tamen haud exequuntur: Quod ipsemet eodem opusculo: *Aquapendens fateri coactus est, cum dixit: Vnde conuertitur propositio, quod quando animalia valde asperum & lignosum cibum sumunt, & ipsum quoque ruminant: quando verò mollem ingerunt, nequaquam ruminant.* Mollis autem in pascuis plerumque, durus in stabulis suppeditatur. Aduersatur eidem *Aquapendentis* inuento, adhuc clariùs eodem loco, idem *Aristoteles*; qui vult præter *Ceruum*, reliquæ *cornigera* siluestria omnia, minimè ruminare, cum tamen æque quatuor obtineant ciborum faculos, & non ex delectu, sed, ut ita dicam; ex raptu viuunt: *Ruminant*, ait, *quæ superiore dentium ordine carent; ut boues, oves, capræ, ex foris nullum adhuc ruminare constat, præterquam ea, quæ aliquando cum hominibus exigunt, ut ceruus, hunc etenim ruminare certum est.* Eundem in sensum hæc apud *Plinium* lib. 10. cap. 73. leguntur: *Ruminant præter iam dicta siluestrium, Cerui cum à nobis aluntur. Omnia autem iacientia potius quam stantia, & hyeme magis quàm æstate septem ferè mensibus.* Notà hic *Plinium* non satis *Aristotelis* mentem percepisse, neque enim hic ideo *Ceruos* ruminare scripsit; quod à nobis alantur, ut ipsum legenti patescit. Neque *Albertus Magnus* 7. de Animal. cap. 4. ut optime *Mercurialis* obseruauit, *Aristotelis* sensum est assecutus, cum scripsit: *Ruminantia post septimum ætatis mensem ruminare, cum Aristoteles septem cuiuslibet anni menses significare voluerit.* Quamuis ut ego iudico, *Alberti* quoque dictum verum esse possit, utcumque sit præter *Aristotelis* intentionem; videlicet, *cornigerarum* filios posse ac velle, septem à partu mensibus à matris vberibus pendentes lac sugere, & duriore ita cibo abstinere (ex lacte autem solo hausto; probabile est animalia haudquaquam ruminare) postea ad cibos solidiores transire & ruminare.

Quid

Quid igitur nobis in hac caligine rerum, verborumque tricis restat? Si rationes ab *Aristotele* & Iunioribus propositæ, cur animalia ruminent, pleræque videntur vacillare? An dicemus (*Id quoque enim non ab nulla ratione videtur*) ea omnia, quæ cibum remandunt, frigidiora longè, aut ut melius dicam, minus illis esse calida, quæ vniq. prædita sunt ventriculo? Ut quod in his vnus & calidus valde perficit venter, in illis tepidioribus, plurimum opus sit elaboratione. Non aliter planè, ac si *Veneris* effecturus statuam sculptor aliquis, bipennisibus crassiores ligni partes primò dedolet, rudioribus postea scalpris, tandem scalpellis minoribus totam statuæ superficiem lauiget, atque perpoliat. Videtur huic fauere argumento, ipsa rerum magistra experientia, quod ruminantia pleraque videantur frigidiora, id non obscure inde elucet, quod sint meticulousa, de-generes autem & minus feruentes animos timor arguit. Notissimum hoc est, in *Ceruis* ac *Leporibus*, quorum ambo ruminant, & mirè timent.

Videtur huc facere *Plinij* autoritas iam paulo supra dicto loco: *Cornigera*, inquit, *rima parte dentata, & que in pedibus talos habent, seuo pinguescunt. Bisulca, scissive in digitis pedibus, & non cornigera, adipe.* Frigidius autem esse adipe seuum, ex hoc elici potest, quod à frigore facile seuum concresecat, & adeps tam intra quam extra animalia, magis liquidus maneat. Vtrumque ex *Aristotelis* fonte hauritur axioma.

Sunt hæc fateor, mira quadam probabilitati specie conspicua. Est tamen, quod ijs opponi potest, inter ruminantia calidissima quoque nonnulla reperiri, si actiones modò temperamentorum indices esse solent. Et ut de *Bubalis* nostratibus, *Bisonibus* & *Uris* ferocissimis, animosissimis & iracundissimis bestiis nihil dicam, *Taurus* videbis, qui cum fortissimo quouis *Leone Lybico* congressuri nihil pensi habeant. Qui furor, veluti ab atra & adusta bile, ut nostri Medici dicunt, in *Maniacis*, ita à nimio arbitror calore potius, quam frigore in beluis illis subministratur. Volui hic folius *Tauri*, cui *Hircum* petulantissimum potes adijcere, mentionem facere, ne mihi ex *Aristotele* quis obijciat, siluestres feras *cornigeras*, præter *Ceruum*, nullas ruminare, quod etiam an verum sit, admodum dubito. Cuius enim gratia illis Natura quatuor ventres dedisset? quos quæ habeat animalia cetera, etià non *cornigera*, omnia ruminant; ut in *Camelo* apparet.

Si dixeris *Hepar* horum animalium ut calidissimum, in quo retorrida illa-bilis coquatur, & ventriculos verò frigidissimos (id quod Medici sapius nobis accidere contestantur) esse posse; & propterea cibos plurimum opus receptaculorum habere; quæ cum vicissim illi subeunt, magis paulatim, magisque atterantur. Responsio in promptu est, non caloris semper energiâ cibos elaborari. Quis enim ex nobis, cum magno ventriculi calore, quem possidemus, crudos, incoctos, integrosque pisces digereret? Et quidem breui ita temporis spatio, id quod me in hoc ipso libro bis iam innuisse memini, & idem nunc affirmo ex quotidiana, imò hodierna experientia in *Merlucio* dicto pisce, in quo non integros modò alios *Merlucios* minores, sed *Sepias* quoque inueni integras, qui paulisper pisces ingesti, in mucum contabescunt & per angustum, idque postea paulisper ventriculi foramen in proximum intestinum descendunt: in quibus tamen viuentibus piscibus vel nullum crediderim inesse actualem calorem, vel cerè

teporum

Author in
his tene-
bris re-
rum
aliquid pro-
babile di-
cere cona-
tur.

An quæ-
dam animalia
ruminantia
sunt minus
calida.

Authorita-
te Plinij vi-
detur hæc
ratio stabili-
ri posse.

Non vide-
tur intelle-
ctus factis
cere præ-
dicta ratio.

Corrobo-
ratur præ-
dicta de ca-
lore ratio,
sed denuo
infringitur.

Maximus
humani ve-
triculo ca-
lor haud-
quaquam præ-
ter quod
minimus in
piscibus po-
test.

teporum potius quam insignem aliquem feruorem. Est autem *Pylorus* in hoc pisce, siue infernum ventriculi orificium, non in fine ventriculi (qui oblongus est, & infra acuminatus) situm, quemadmodum in alijs animalibus plerisque reperiri solet, sed propè ipsum superius orificium, vbi *Oesophagus* nempe desinit, collocaum.

Existimo igitur, aut nos prorsus hoc ruminatiōis mysterium, quod Natura in similibus moliri animalibus voluit, ignorare: aut aliter profecto de calore ac frigore, ipsaque ciborum concoctione (quam sibi etiam non satis notam fuisse *Cornelius Celsus* Medicorum *Cicero* ille, in aureo suo proœmio innuit) philosophandum esse, quam hactenus philosophorum & Medicorum plerique (quos ad *Hippocratis* interea de *Vetere Medicina*, libellum ablego) docuerunt. Id quod in problematibus quibusdam meis paradoxoteris (quæ aliquando DEO vitam prorogante, lucem visura sunt) disputabo. Et si nodum hunc non profusus enodabo, doctioribus tamen eundem dissoluendi materiam non contemnendam communicabo. Interea temporis, hic ego vel *Academicum*, vel *Scepticum* omnino agam, donec meliora ab istis, in quos (si vera esset falsa illa Veterum quorundam credita *Metempsychosis*) *Aristotelis* anima transuolasse videri potest, subministrantur. Hoc vnicum ego scio, & experior: difficile admodum esse, aliquid probare, vt *Lucretius* ait,

Sì ratio potius, quàm res persuadeat ipsa.

Et tibi ex animi mei sententia affirmo, quisquis in hæc mea lecturus incidet, non me tam mihi ipsi placere, aut palpum hunc obrudere cupere, qui *Cornicum* velim oculos configere, mortuos iugulare, & ex depresta veterum auctoritate, nanem mihi gloriam conciliare: exquirat mecum quisque prius ipsam *rerum Naturam*, antequam se cuius mancipet Auctoritate referat postmodum DEI, Naturæque opera; cum nostris friuolis non raro ratiunculis, & quid demum statuendum sit, secum ponderet atque stabiliat, & si posteris non inuidet, veritatem physicam ipsam quælo nobis, eiusdem scientissimis pleno poculo propinet, nec *Zoilos* villos & *Criticos* pertimescat.

Memoratu dignissimum est, quod *Aquapendens Patavij* obseruauit, duos homines, quorum alter ex Nobilium ordine *Patavinorum* fuit, qui ambo ruminabant. Et hic quidem licet in vtraque maxilla dentes omnes fortitus esset, cibos tamen absque horum officio deglutiebat, eosq. in os retrahere, non absque insigni oblectatione, & rem andere cogebatur. Dum verò contigisset eum à morbo quodam consistari, & lecto decumbere, ruminatiōnem solitam prorsus intermittere cōpulsus fuit, quod in morbofis quoq. bobus rustici fieri affirmant. Sed risum, ne dicam cachinnum, mihi penè sequentia ipsius verba excusserunt. *Quibus*, inquit, omnibus addendum omnino est, quod eius pater paulo supra frontem in capite corniculum durissimum, crassitie digiti manus minimi, longitudine verò olivæ *Hispanie* habebat insculptum. Et extuberans, substantiæ vnguis persimile; ex quo forte datur nobis intelligi, parentes ferme aliquam habuisse affinitatem cum cornigeris animalibus, neque mirum fuisse, genitum filium simile quid à parente contraxisse. Mira hominis Philosophia! qua docetur, quomodo *Corniger Hesperidum* hic filio suo ruminatiōnem implantauerit.

Ventriculus in Mercurio ut se habeat.

Aut ignoratur cur siue ruminatiōis aut quo modo ciborum concoctio peragatur, ne scitur.

Ab Aristotelis filijs veriora expectantur.

Ashoratio ad candidum Naturæ studio sum.

Homines etiam ruminant. Auctores obseruauit.

Ridicula ruminatiōnis causa in hoc Nobili Patavino.

Ioan. Baptista Vindhierius Principis *Casij* Medicus, quem supra quoque laudauit, ex proprijs ac Physicis obseruationibus, vt curiosus est Naturalium studiorum indagator, hanc mihi communicauit, quam fufius ipse in suis ad *Serenum* Varijs Lection. dilatauit. Fuisse in *Germania* virum quendam, *Suenum* natione; qui cum tam cænæ quàm prandio cæteris lætus conuiuia assedisset, remotis tamen epulis, post mediam horam à confessu in angulum cænaculi se solus compoluit, & ingestum, quam citissimè potuit, cibum deruminauit. Quæritus quonam id modo facere coactus esset? Respondit, sibi quidem à puero acidos exurrexisse ructus. Postquam verò trigessimum attigisset annum, tum demum neuitquam euitare potuisse, quin cibum resurgentem in ipsum os admitteret. Rogatus dehinc, an quid ex iterata cibi illa tractatione voluptatis caperet? Equidem, inquit, mel videor mihi merum lingere, ita dulci perfundor suauitate. Iam memorati viri filius, viginti quatuor annos natus idem præstare potuit, quoties voluit. Honestà tamen & iuuenili verecundiâ, in hominum conuentu cohibitus, repotia hæc remandere, ceu turpe quid, auersatus est. Alium autem prædicti Ruminatoris secundum filium, nulla ruminandi necessitas sollicitauit. Corniculatos tamen hos, qualis ille *Aquapendens* erat, minimè fuisse assereuauit *Vindhierius*.

At quid mirum existimemus, homines hoc siue vitio, siue libidine, siue conata quadam necessitate tentari & vrgeri? Cum non desint, qui *Celestibus* quoque signis, Arieti, inquam, *Tauro*, *Capricorno*, eandem conuenire *Ruminatiōnem* pueriliter credant. Lepidam hanc mihi sed seriò, non fabellam, verum historiam pauculos ante dies verissimam *Franciscus de Almeida Lusitanus*, Medicus doctissimus, & Indicarum regionum ac rerum experientissimus, recitauit. Accidisse sibi, vt purgantem aliquando potionem, docto cuidam viro, sed Astrologia plus æquo addito, præscriberet. Ast, heus, inquit hic, ad Medicum, ne ita me amulum, & literarum omnium, Mathematicarum præcipuè disciplinarum expertem autumes, vt velim catharticum hunc potum, craftino diluculo ebibere, eumque cum nausea postmodum euomere: Cum *Sol* hodie *Taurum* sit ingressus, vnum ex ruminantibus animalibus, quæ causa fuerit, vt secum & ipse, ego pharmacum ruminem, illudque per os eiciam. Bene se habet, mi Domine, ait medicus, ideoque auctor tibi fuerim, vt non nisi duabus post diluculum horis, iam claro sole exorto, illud ebibas. Tum enim temporis nostri eiusmodi animantia, quæ ruminant, pascuis intenta, cibos deglutire & haudquaquam ruminare; cum ipsis noctu præcipuè quiescentibus ac iacentibus, *Aristotele* ac *Plinio* testibus, regurgitatio illa cibi contingere soleat, & sic quidem, quod de medicamento ruminatiōnem timeas, nihil habebis. Placuit Astrologo Medici consilium, & mane exhausto pharmaco minimè ruminauit.

Haud vidi profecto vanum magis genus hominum, quam tales, qui vt *Inuenalis* ait

Quicquid

Dixerit Astrologus, credunt à fonte relatum.

Amonis

Cum in nulla equidem disciplina probabiles minus coniecturas, quàm in Astrologia

Alia obseruatio hominis ruminantis à Ioan. Bapt. Vindhierio suggesta.

Puerile, quorundam ingenium qui ruminatiōnem etiam in Tauro celesti agnoscent, & lepidam huius historiam.

Franciscus de Almeida Medic. Lusitanus doctissimus.

Quam parum fidentium sit veris Astrologorum prædictionibus.